

Azərbaycan Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il
“ 19 ” fevral tarixli
30 nömrəli Qərarı ilə
təsdiq edilmişdir.

Kommersiya hava daşımalarının, sərnişin, baqaj, yük və poçt göndərişlərinin hava daşımalarının həyata keçirilməsi

QAYDALARI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar “Aviasiya haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (bundan sonra – Qanun) 48.4-cü maddəsinin, habelə “Beynəlxalq Mülki Aviasiya haqqında” 1944-cü il 7 dekabr tarixli Konvensiyanın, 1929-cu ildə Varşavada imzalanmış “Beynəlxalq hava daşımalarına aid bəzi qaydaların unifikasiyası üçün” Konvensiyanın, “Beynəlxalq hava daşımalarına aid bəzi qaydaların unifikasiyası üçün” Konvensiyada dəyişikliklər barədə” 1955-ci il 28 sentyabr tarixində Haaqada tərtib edilmiş Protokolunun tələblərinə uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1.2. Bu Qaydalar daşınma müqaviləsi və kommersiya sazişləri əsasında müəyyən haqq müqabilində sərnişinlərin, eləcə də sərnişin tərəfindən hava gəmisinin bortunda daşınan baqajın (o cümlədən əl yükünün, habelə yük və poçt göndərişlərinin) hava nəqliyyatı vasitəsilə daşınması ilə bağlı müddəaları özündə ehtiva edir.

1.3. Bu Qaydalar sərnişinin, baqaj, yük və poçt göndərişlərinin müntəzəm və qeyri-müntəzəm (çarter) uçuşlar əsasında daxili və beynəlxalq hava daşımalarına tətbiq olunur.

1.4. Hava əlaqəsinə dair beynəlxalq müqaviləyə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatda alınmış daşıyıcılar tərəfindən kommersiya sazişləri bağlanıldığı halda bu barədə Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyinə məlumat verilməlidir.

1.5. Bu Qaydalarda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.5.1. **baqaj** – daşıyıcının məsuliyyəti altında daşınma üçün qəbul edilən, sərnişin tərəfindən göndərilən və ya səfər boyu müşayiət edilən, qabariti, çəkisindən və xüsusiyyətindən asılı olaraq daşınmasına icazə verilən yük;

1.5.2. **baqaj qəbzi** – hava nəqliyyatı ilə daşınma müqaviləsinə əsasən baqajın daşınmaya qəbul edilməsini təsdiq edən sənəd;

1.5.3. **baqajın və ya yükün itirilməsi** - qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vaxt ərzində təyinat məntəqəsinə çatdırılmaması və əksi sübut edilənədək itirilmiş hesab edilməsi;

1.5.4. **baqajın və ya yükün gecikdirilməsi (ləngidilməsi)** - sərnişinin baqajının və ya yükün təyinat məntəqəsinə müəyyən olunmuş müddətdən gec çatdırılması;

1.5.5. **baqajın və ya yükün zədələnməsi** - baqajın və ya yükün ilkin təyinatına görə tam istifadə edilməsinin mümkün olmaması (dəyərinin itirilməsi) ilə nəticələnən zədələnmə;

1.5.6. **daşıma sənədləri** – hava nəqliyyatı ilə daşınma müqaviləsinə əsasən sərnəşinin, baqajın, yük və poçt göndərişinin daşınması üçün tələb olunan sərnəşin bileti, baqaj qəbzi, yük qaiməsi, poçt qəbzi və digər sənədlər;

1.5.7. **əl yükü** - daşınma zamanı daşıyıcının razılığı ilə sərnəşinin nəzarəti altında hava gəmisinin bortunda olan baqaj;

1.5.8. **elektron daşıma sənədi** – elektron mənbədən istifadə edilməklə sərnəşinin və ya yükün təyinat yerinə daşınması və ya ötürülməsi prosesinin təmin edilməsi üçün istifadə edilən sənəd;

1.5.9. **hava gəmisinin sərnəşini (kommersiya hava daşımaları üzrə)** – sərnəşinin hava nəqliyyatı ilə daşınma müqaviləsi və ya daşınma məqsədilə hava gəmisinin kirayələnməsi (çarteri) müqaviləsi bağlamış fiziki şəxs;

1.5.10. **hava nəqliyyatı ilə daşınma müqaviləsi** - müəyyən edilmiş ödəniş müqabilində sərnəşinin, baqajın və ya yükün təyinat məntəqəsinə (məntəqələrinə) çatdırılmasına dair daşıyıcı ilə fiziki və ya hüquqi şəxs arasında bağlanmış müqavilə;

1.5.11. **xidmət sinfi** - ödənilmiş tariflərə uyğun olaraq sərnəşinlərə biznes, ekonom və ya daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilən digər siniflərdə göstərilən xidmət;

1.5.12. **kommersiya sazişi** – beynəlxalq müqavilələrlə müəyyən edilən, agent sazişi istisna olmaqla, daşıyıcılar arasında sərnəşinlərin hava nəqliyyatı ilə daşınması üzrə birgə xidmət göstərilməsi haqqında saziş (blok sahəsi, kod-şərinq və s.);

1.5.13. **qrup şəklində daşıma** - səyahət üçün ümumi məqsədi və eyni uçuş və enmə tarixi olan, biletin dəyərini qrup tarifi üzrə ödəmiş bir qrup şəxsin (ekonom sinifdə ən azı 10 nəfər və biznes sinifdə ən azı 6 nəfər, 2 yaşınadək uşaqlar nəzərə alınmadan) daşınması;

1.5.14. **sərnəşin bileti** - sərnəşinin bir hava limanından (aeroportdan) digər hava limanına (aeroporta) çatdırılması üçün istifadə olunan kağız və ya elektron formada (elektron daşıma sənədi) rəsmiləşdirilən sərnəşin daşıma sənədi;

1.5.15. **təhlükəsiz baqaj** – daşınma üçün müvafiq qeydiyyatdan və təhlükəsizlik üzrə baxışdan keçirilmiş və hava gəmisinə yüklənənədək nəzarət altında olan baqaj;

1.5.16. **yük** - baqaj və poçt istisna olmaqla, yük qaiməsi ilə rəsmiləşdirilən və hava gəmisində daşınması üçün qəbul edilən əmlak (əşya);

1.5.17. **yükgöndərən** - hava daşımalarının təşəbbüsçüsü olan və adından yük göndərilməsi rəsmiləşdirilən fiziki və ya hüquqi şəxs;

1.5.18. **yükalan** – yük daşınması müqaviləsinə və ya digər müvafiq sənədlərə əsasən yükü almaq səlahiyyəti olan fiziki və ya hüquqi şəxs;

1.5.19. **yük qaiməsi** – yükdaşıma müqaviləsinə uyğun olaraq, yükgöndərənin və ya daşıyıcının kağız və ya elektron formada (elektron daşıma sənədi) rəsmiləşdirdiyi daşıma sənədi.

1.6. Bu Qaydalarda istifadə olunan digər anlayışlar Qanunda və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarında nəzərdə tutulmuş mənaları ifadə edir.

1.7. Bu Qaydalarla tənzimlənməyən məsələlər Qanuna və bu Qaydaların 1.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş digər sənədlərə uyğun olaraq həyata keçirilir.

2. Sərnəşin, baqaj, yük və poçt göndərişlərinin hava daşınmaları üzrə şərtləri

2.1. Sərnəşin, baqaj, yük və poçt göndərişlərinin hava daşınması daşıma sənədləri ilə təsdiq edilir.

2.2. Daşıyıcıların hava daşımaları üçün daxili qaydalarını müəyyən etmək hüququ vardır. Həmin qaydalar Qanuna, bu Qaydaların 1.1-ci bəndində qeyd olunan beynəlxalq sənədlərə və bu Qaydalara zidd olmamalıdır.

2.3. Daşıyıcı müntəzəm reyslərlə sənişinlərin, baqajın, yükün və poçt göndərişlərinin daşınmasını təşkil edir və həyata keçirir. Daşıyıcı onun adından daşıma sənədləri üzrə daşımaların bronlaşdırılması, satış və qeydiyyatı ilə bağlı öhdəliklərinin həyata keçirilməsi üçün səlahiyyətlərini bu sahədə fəaliyyət göstərən şəxsə ötürmək hüququna malikdir. Daşıyıcı qeyri-müntəzəm (çarter) reysləri ilə sənişinlərin, baqajın, yükün və poçt göndərişlərinin daşınmasını hava gəmisinin qeyri-müntəzəm çarter müqaviləsinə uyğun olaraq həyata keçirir.

2.4. Müntəzəm reyslərlə sənişinlərin, baqajın, yükün və poçt göndərişlərinin daşınması sənişindəşıma müqaviləsində və ya yük hava daşımaları müqaviləsində müəyyən edilmiş müddətdə və qaydada həyata keçirilir.

2.5. Sənişinlərin, baqajın, yükün və poçt göndərişlərinin müəyyən reys və tarix üzrə daşınması üçün hava gəmisində sənişin oturacağının və daşıma qabiliyyətinin təmin edilməsi sənişinlərin, baqajın, yükün və poçt göndərişlərinin hava nəqliyyatı ilə daşınması üçün məcburi şərtidir.

2.6. Sənişini və ya yükqöndərəni xəbərdar etmədən bronlaşdırma aşağıdakı hallarda ləğv edilir:

2.6.1. sənişin daşıma haqqını daşıyıcı və ya daşıyıcının səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən müəyyən edilmiş müddətdə ödəmədikdə;

2.6.2. yükqöndərən daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilmiş müddətdə yükü daşımaya təqdim etmədikdə;

2.6.3. yükqöndərən yükə normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq sərhəd, miqrasiya, sanitar-karantin, baytarlıq, fitosanitariya və digər nəzarət növləri ilə bağlı tələblərin yerinə yetirilməsi üçün lazım olan sənədləri təqdim etmədikdə və ya düzgün tərtib edilməmiş sənədlər təqdim etdikdə.

2.7. Hava gəmilərinin cədvəl üzrə uçuş vaxtında dəyişiklik baş verdikdə, daşıyıcı bu dəyişiklik barədə sənişinin hava nəqliyyatı ilə daşınma müqaviləsi və ya yükün hava ilə daşınması müqaviləsi bağlanmış sənişinləri və yükqöndərənləri məlumatlandırmalı, habelə bu Qaydaların 3.19-cu bəndinə uyğun olaraq mümkün tədbirlər görməlidir.

3. Sənişin daşınmasının xüsusiyyətləri

3.1. Sənişin daşınması sənişin bileti əsasında həyata keçirilir. Hər bir sənişin üçün ayrıca bilet verilir. Bilet sənişinin şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd, beynəlxalq daşımalarda isə sərhədkeçmə sənədi əsasında kağız və ya elektron formada verilir. Güzəştli daşıma zamanı və ya daşıma xüsusi tarifle həyata keçirildikdə, güzəşt və ya xüsusi tarif sənişinin bu hüququnu təsdiq edən sənədlər əsasında tətbiq olunur.

3.2. Bronlaşdırma sənişin daşınması ilə bağlı hər bir səfər üçün bron edildiyi tarix, reys və marşrut üzrə daşınmanı nəzərdə tutur. Bronlaşdırma daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilmiş müddətdə və qaydada aparılır.

3.3. Sənişin səfərini bron edərkən bu Qaydaların 3.1-ci bəndində qeyd edilən sənədləri təqdim etməlidir.

3.4. Sənişin səfəri bron edilərkən daşıyıcı aşağıdakı məlumatları sənişinə təqdim etməlidir:

3.4.1. hava gəmisinin uçuş cədvəli, pulsuz daşınan baqaj və əl yükü norması, tariflər və tariflərin tətbiqi şərtləri;

3.4.2. daşıyıcının hava nəqliyyatı ilə daşıma müqaviləsinin şərtləri, hava gəmisinin bortunda xidmət şərtləri;

3.4.3. hava gəmisinin növü, daşımaları faktiki həyata keçirəcək daşıyıcı və digər müvafiq məlumatlar.

3.5. Daşıyıcı sənişinə biletin və ya onun elektron surətinin bütün daşıma boyu saxlanılmasının zəruriliyi barədə xəbərdarlıq etməlidir.

3.6. Biletdən digər şəxsin gedişi üçün istifadə oluna bilməz. Bu hal müəyyən edildiyi zaman, həmin şəxs daşımaya buraxılmır, bilet ləğv edilir və onun dəyəri qaytarılmır.

3.7. Bilet sənişin tərəfindən itmiş elan edildikdə, yaxud düzgün olmayan məlumatlar əsasında tərtib edildikdə və ya zədələndikdə, daşıyıcı sənişinin hava ilə daşınması ilə bağlı bağlanmış müqavilənin müəyyən edilməsi məqsədilə dərhal öz səlahiyyətləri (imkanları) daxilində bütün tədbirləri görməyə borcludur. Hava nəqliyyatı ilə daşıma müqaviləsinin bağlandığı müəyyən edildikdə, daşıyıcı müvafiq bileti verməklə, sənişinin hava nəqliyyatı ilə daşınması üçün bağlanmış müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq sənişini daşınmağa qəbul edir.

3.8. Sənişinin bu Qaydaların 3.1-ci bəndində nəzərdə tutulan sənədlər əsasında düzgün tərtib edilmiş bileti olduqda, beynəlxalq daşımalarda isə həmçinin səyahət etdiyi ölkəyə giriş hüququnu təsdiq edən sənədləri olduqda daşınmasına icazə verilir.

3.9. Sənişin müəyyən edilmiş qeydiyyat prosedurlarından keçmək üçün daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilmiş vaxtdan gec olmayaraq, sənişinin və baqajın qeydiyyatı yerinə gəlməlidir.

3.10. Qeydiyyatdan keçərkən sənişinə sənişinin adı, soyadı, reysin nömrəsi, uçuş tarixi, reysə minmə vaxtı, minik qapısının nömrəsi və hava gəmisinin bortunda oturacaq yerinin nömrəsi qeyd olunan minik talonu verilir.

3.11. Sənişin və baqaj qeydiyyata alındıqdan sonra sənişin və baqajın təhlükəsizliyinə görə məsuliyyət daşıyıcının üzərinə düşür.

3.12. Müəyyən edilmiş pulsuz baqajın çəkisi normadan artıq olduqda, artıq olan baqaja və əlavə baqaja görə daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilmiş ödəniş tutulur. Belə baqaj müvafiq ödəniş qəbzə əsasında rəsmiləşdirilir.

3.13. Daşıyıcı sənişinlərin və baqajın qeydiyyatına və ya hava gəmisinə miniyə gecikən sənişinin həmin reyslə daşınmasından imtina etmək hüququna malikdir. Qeydiyyatdan keçmiş sənişin baxış məntəqəsinə, həmçinin miniyə gəlmədikdə, həmin sənişinə məxsus baqaj hava gəmisindən çıxarılır, həmin baqaja Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 10 iyul tarixli 226 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Sənişinlərə, onların əl yükü və baqajlarına baxış keçirilməsi Qaydası"na uyğun xüsusi baxış keçirilir və daşıyıcıya bu barədə məlumat verilir.

3.14. Daşıyıcı hava gəmisinin bortunda olan sənişinə hava gəmisinin növündən və avadanlıqlarından, uçuşun müddətindən, uçuşun həyata keçirildiyi günün vaxtından, habelə xidmət sinfindən asılı olaraq bir sıra xidmətlər göstərir. Xidmətlərin həcmi və onların göstərilmə qaydası müqavilə ilə müəyyən edilir.

3.15. Daşıyıcı hava gəmisinin bortunda sənişinləri aşağıdakılarla təmin etməlidir:

3.15.1. uçuş şəraiti ilə bağlı davranış qaydaları, əsas və qəza çıxışlarının yerləri, fəvqəladə hallarda hava gəmisini tərk etmək üçün şərait;

3.15.2. hava gəmisində fərdi mühafizə vasitələrinin və hava ilə doldurulan nərdivanların yerləri barədə məlumatlandırma;

3.15.3. ilk yardım.

3.16. Hava daşımalarında qida təminatına dair şərtlər sərnişindəşımaya müqaviləsində daşıyıcı tərəfindən xidmət sinfinə və daşımanın növünə uyğun olaraq müəyyən edilir.

3.17. Bu Qaydaların 3.15.1-3.15.3-cü yarımbəndlərində göstərilən xidmətlərə görə haqq tutulmur.

3.18. Daşıyıcı hava gəmisinin bortunda olan sərnişinlərə xidmət göstərmək üçün Qanunun 25.2-ci maddəsinə uyğun təlim və tibbi yoxlamadan keçmiş kabinə heyətinə malik olmalıdır.

3.19. Uçuş cədvəlinin dəyişməsi ilə əlaqədar daşımada dəyişikliklər edildiyi halda (qarşısılınmaz qüvvə (fors-major) şəraitindən başqa) daşıyıcı biletdə göstərilmiş marşrut üzrə sərnişinin daşınmasını həyata keçirə bilmədiyi vaxt ərzində sərnişinlər üçün aşağıdakı xidmətləri ödənişsiz təşkil etməlidir:

3.19.1. 7 (yeddi) yaşınadək uşağı olan sərnişinə ana və uşaq otaqlarının verilməsi;

3.19.2. uçuş 2 (iki) saatdan çox ləngidikdə 2 (iki) telefon zənginin edilməsi və ya 2 (iki) elektron poçtun göndərilməsi imkanının yaradılması, habelə sərnişinləşdirici içkilərin verilməsi;

3.19.3. gündüz vaxtı 6 (altı) saatdan bir, gecə vaxtında isə 8 (səkkiz) saatdan bir uçuş ləngidikdə isti yeməklə təmin edilməsi;

3.19.4. uçuş 8 (səkkiz) saatdan çox ləngidikdə mehmanxanada yerləşdirmə;

3.19.5. əlavə haqq alınmadan mehmanxanada yerləşmə təmin edildiyi hallarda hava limanından (aeroportdan) mehmanxanaya və geriye nəqliyyatla çatdırılma;

3.19.6. baqajın saxlanması təşkili.

3.20. Daşıyıcı və ya xidmət təşkilatı sərnişinə daha yüksək komfortlu ödənişli əlavə xidmətlər göstərə bilər. 5 (beş) yaşınadək uşaqlar yalnız böyüklərin müşayiəti ilə daşınırlar. 5 yaşından 18 yaşınadək uşaqların daşınması daşıyıcının qaydalarına uyğun olaraq tənzimlənir.

4. Baqaj daşınmasının xüsusiyyətləri

4.1. Sərnişinin baqajı yola salınması məqsədilə hava limanında (aeroportda), transfer hava limanında (aeroportda) və ya digər qeydiyyat məntəqəsində qeydiyyata alındıqda daşıma üçün qəbul edilir.

4.2. Hava gəmisinin sərnişini müəyyən edilmiş norma daxilində öz baqajını əlavə ödəniş etmədən daşımaq hüququna malikdir. Sərnişin tərəfindən daşınan əşyalar da daxil olmaqla, pulsuz baqaj norması daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilir.

4.3. Daşıyıcı pulsuz baqaj norması çərçivəsində baqajı daşınmaq üçün qəbul etməyə borcludur. Təyin edilmiş pulsuz daşınan baqaj normasından əlavə sərnişin minik və ya uçuş zamanı ona lazım ola bilən ləvazimatları (əşyaları) əl yükü qismində daşıyıcının müəyyən etdiyi normaya uyğun çəkiddə və qabaritdə pulsuz daşımaq hüququna malikdir. Buraya aşağıdakı ləvazimatlar (əşyalar) daxildir:

4.3.1. 2 (iki) yaşına qədər uşaqla səyahət edən sərnişin üçün uçuş zamanı uşaq qidası və səfərdə istifadə üçün uşaq yatağı;

4.3.2. 2 (iki) yaşına qədər uşaqla səyahət edən sərnişin üçün yüngülçəkili yığılan uşaq arabası (hava gəmisinin yük bölməsində daşınır);

4.3.3. qadın çantası və ya portfel, sənədlər üçün qovluq, uçuş zamanı oxumaq üçün çap materialları, mobil telefon, noutbuk;

4.3.4. hərəkət qabiliyyəti məhdud olan sərnişini daşıyarkən qoltuqağacı (hava gəmisinin salonunda daşınması mümkün olmadıqda hava gəmisinin yük bölməsində daşınır) və ya hava gəmisinin yük bölməsində daşınan əlil arabası;

4.3.5. üst geyimi, palto və ya plaş, portpleddə kostyum;

4.3.6. dərmanlar və gigiyena əşyaları.

4.4. Müəyyən edilmiş normadan böyük baqaj, iriqabaritli baqaj və ağırçəkili baqaj yalnız hava gəmisində sərbəst tutum olduğu halda və sərnəşinin bu baqajın daşınması üçün pul ödəməsi şərtlə daşınmaya qəbul edilir.

4.5. Sərnəşin qeydiyyatdan keçmiş baqajının dəyərini bəyan etmək hüququna malikdir. Təhlükəsiz baqajın dəyəri hər bir baqaj parçası üçün ayrıca bəyan edilir və sərnəşin tərəfindən aviaşirkətin tariflərinə uyğun olaraq ödəniş həyata keçirilir.

4.6. Təhlükəsiz baqajın hər bir parçası daşımanın təhlükəsizliyinə, sərnəşinlərə, hava gəmisinin heyətinə, üçüncü şəxslərə, habelə hava gəmisinə, digər sərnəşinlərin baqajına və ya digər əmlaka zərər vurma ehtimalını istisna edən qablaşdırmaya malik olmalıdır. Bu tələblərə cavab verməyən baqajın daşınmasına icazə verilmir.

4.7. Daşıma zamanı təhlükəsizliyə təsir göstərməyən, sərnəşinlərə, hava gəmisinin heyətinə, üçüncü şəxslərə, eləcə də hava gəmisinə, digər sərnəşinlərin baqajına və ya digər əmlaka zərər vurmayan xarici zədələri olan baqaj qeydiyyatdan keçmiş baqaj kimi daşıyıcının razılığı ilə daşınmaya qəbul edilir. Bu halda zədənin olması, həmçinin xüsusiyyətləri sərnəşinin imzası ilə təsdiqlənir. Sərnəşinin qeydiyyatdan keçmiş baqajı həmin sərnəşinin səyahət etdiyi hava gəmisində daşınmalıdır.

4.8. Daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilən çəkisi və qabariti hava gəmisinin salonunda təhlükəsiz yerləşdirilməsinə imkan verən əşyalar əl yükü kimi qəbul edilir. Sərnəşin hava gəmisinin bortunda daşınan əl yükünün təhlükəsizliyini təmin etməyə borcludur. Uçuş zamanı sərnəşin hava gəmisinin bortunda yerləşdirilmiş əl yükünü özü ilə aparmağa borcludur.

4.9. Xidmət sinfinin məcburi aşağı salınması zamanı sərnəşinin əvvəlki pulsuz baqaj normasına uyğun baqaj daşımaq hüququ saxlanılır.

4.10. Təhlükəsiz baqajın daşınmaq üçün təhvil verildiyi an və ya əlavə yoxlanılması halları istisna olmaqla, sərnəşinlərin qeydiyyatdan keçmiş baqajının əldə edilməsinə icazə verilmir.

4.11. Daşımanın təhlükəsizliyinə, sərnəşinlərə, hava gəmisinin heyətinə, üçüncü şəxslərə, habelə hava gəmisinə, digər sərnəşinlərin baqajına və ya digər əmlaka zərər vura bilən heyvan və quşların, həmçinin Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 7 yanvar tarixli 3 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Hava gəmisində daşınması qadağan edilən əşya və maddələrin siyahısı"nda qadağan edilən əşyaların baqaj kimi hava nəqliyyatı ilə daşınmasına icazə verilmir.

4.12. Daşıyıcının razılığı ilə daşıma zamanı xüsusi ehtiyat tədbirlərinin görülməsini tələb edən sərnəşin baqajı (kövrək və qırıla bilən əşyalar, kino və foto avadanlığı, televiziya və video avadanlığı, məişət ofis avadanlığı, musiqi alətləri, elektron və optik alətlər) hava gəmisinin salonunda daşına bilər. Hava gəmisinin salonunda daşınan baqaj xüsusi ayrılmış yerlərdə, onlar olmadıqda isə ayrıca sərnəşin oturacağında yerləşdirilir. Baqajın ayrıca sərnəşin oturacağında daşınması zamanı sərnəşin daşıyıcının qaydalarına uyğun olaraq bu baqaj üçün ayrıca sərnəşin oturacağı (və ya oturacaqları) üçün ödəniş etməlidir. Hava gəmisinin salonunda daşınan baqajın çəkisi və qabariti onu ayrıca sərnəşin oturacağında yerləşdirməyə imkan verməlidir. Hava gəmisinin yük bölməsində daşınmaya verilən və xüsusi ehtiyat tədbirlərinin görülməsini tələb edən sərnəşin baqajına görə həmin tədbirlərin görülməsi üçün daşıyıcı məsuliyyət daşımır.

4.13. Hava gəmisinin bortunda daşınan baqajın hava gəmisinə çatdırılması, qaldırılması, hava gəmisinin bortunda yerləşdirilməsi, hava gəmisindən çıxarılması bu

baqajı daşıyan sərnəşin tərəfindən həyata keçirilir və bu baqaja görə sərnəşinin özü məsuliyyət daşıyır.

4.14. Daşıyıcı sərnəşinlərin baqajının çatdırılmasında hər hansı gecikmənin səbəbi və müddəti barədə məlumatlandırılmasını təmin etməlidir.

4.15. Təhlükəsiz baqaj daşınmaq üçün ilkin yoladüşmə hava limanında (aeroportda) qəbul edilir. Sərnəşinin tələbi ilə təhlükəsiz baqaj, həmçinin yolasalınma və ya transfer hava limanında (aeroportda), tranzit hava limanında (aeroportda), dayanma hava limanında (aeroportda), əgər bu məntəqələrdə baqajın çatdırılması beynəlxalq müqavilələrlə qadağan edilməmişdirsə verilə bilər. Sərnəşin baqaj qəbzini və ya nömrələnmiş baqaj qəbzinin qoparılan talonunu təqdim edə bilmədikdə, daşıyıcı baqajı həmin sərnəşinə bu baqaj üzərində hüquqlarının sübutunu təqdim etmək şərtlə verir.

4.16. Müvafiq nömrələnmiş baqaj qəbzi ilə təhlükəsiz baqaj təyinat, transfer və ya dayanacaq hava limanına (aeroporta) gəlmiş və sərnəşin tərəfindən qəbul olunmamışdırsa və ya tələb olunmamışdırsa, daşıyıcı təhlükəsiz baqajın sahibinin axtarışını təmin edir. Təhlükəsiz baqajın sahibi tapıldıqda, daşıyıcı təhlükəsiz baqajın sahibinə baqajın alınması zərurəti və baqajın qəbulu və ya çatdırılması qaydası barədə elektron poçtuna və ya poçt rabitəsi vasitəsilə (elektron poçtunun olmadığı halda) bildirişin verilməsini təmin edir.

4.17. Təhlükəsiz baqajın sahibinə baqajın tələb edilməsinin zəruriliyi barədə məlumat verildiyi tarixdən, təhlükəsiz baqajın sahibi tapılmadıqda isə hava gəmisinin hava limanına (aeroporta) gəldiyi gündən 6 (altı) ay müddətində ödəniş tələb edilmədən həmin baqaj sərnəşinlər və personal üçün təhlükəsiz zonada yerləşdirilir və texniki vasitələr və yaxud əl ilə baxışdan keçirildikdən sonra mühafizə signalizasiyası sistemi ilə təchiz olunmuş anbar təyinatlı otaqlarda saxlanılır. Sərnəşin həmin müddət ərzində baqajı almadıqda, baqaj daşıyıcı tərəfindən normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş qaydada satıla və ya məhv edilə bilər.

4.18. Daşıyıcı sərnəşin tərəfindən hava gəmisinin salonunda unudulmuş və uçuşdan sonra tapılan əl yükünün (əşyaların) 6 (altı) ay müddətində aşkar edildiyi hava limanında (aeroportda) saxlanılmasını təmin edir. Sərnəşin həmin müddət ərzində baqajı və ya əl yükünü (əşyaları) almadıqda, onlar daşıyıcı tərəfindən normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş qaydada satıla və ya məhv edilə bilər.

4.19. Daşıyıcı sərnəşinin daşıma müqaviləsinə uyğun olaraq baqajın çatdırılmalı olduğu hava limanında (aeroportda) təhlükəsiz baqajı sərnəşinə vermədikdə, sərnəşinin daşıma sənədi əsasında rəsmiləşdirilən yazılı müraciəti əsasında daşıyıcı təhlükəsiz baqajın axtarışı üçün aşağıdakı zəruri tədbirləri təmin edir:

4.19.1. baqajın mövcudluğu ilə bağlı uçuş hava limanına (aeroportuna) sorğunun göndərilməsi;

4.19.2. baqajın səhv çatdırıldığı hava limanına (aeroporta) sorğuların göndərilməsi;

4.19.3. aşkar edildikdə, baqajın çatdırılma vaxtının dəyişdirilməsi üçün sorğunun göndərilməsi.

4.20. Sərnəşin tərəfindən baqajın qəbul edilməməsi barədə müraciət təqdim edildikdən dərhal sonra daşıyıcı baqajın axtarışını təmin edir. Baqajın qəbul edilməməsi haqqında müraciət təqdim edildiyi gündən 21 (iyirmi bir) gün ərzində təhlükəsiz baqaj tapılmadıqda, sərnəşinin təhlükəsiz baqajın itirilməsi nəticəsində dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsinə tələb etmək hüququ vardır. Təhlükəsiz baqaj aşkar edildikdə, daşıyıcı təhlükəsiz baqajın sahibinə məlumat verilməsini və onun sərnəşinin müəyyən etdiyi hava limanına (məntəqəsinə) və sərnəşinin tələbi ilə onun göstərdiyi ünvana əlavə haqq tutulmadan çatdırılmasını təmin edir.

4.21. Hava limanına tanınmayan baqaj daxil olduqda, daşıyıcı akt tərtib edilməsini təmin edir. Tanınmayan baqaj çəkilir, açılır, zahiri görünüşü və içindəkilər təsvir edilərək möhürlənir. Baqaj daşıyıcı və ya yerüstü xidmət tərəfindən yaradılmış komissiya tərəfindən açılır. Əgər tanınmayan baqajın çatdırılmayan hər hansı baqaj üzrə müraciətdə qeyd edilən xüsusiyyətlərə uyğun olduğu aşkar edilərsə, baqajın həmin müraciəti ünvanlayan şəxsə çatdırılması üzrə tədbirlər görülür.

5. Yük daşınmasının xüsusiyyətləri

5.1. Yük öz keyfiyyətinə, xassələrinə, həcminə, çəkisinə və qablaşdırılmasına görə Qanunun, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin, bu Qaydaların və digər normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun olaraq hava gəmiləri ilə daşınmasına icazə verildiyi halda hava daşımalarına qəbul edilir.

5.2. Yük aşağıdakı şərtlərlə daşınmaya qəbul edilir:

5.2.1. yükün çəkisi və ya qabariti onun hava gəmisinə sərbəst yüklənməsini (boşaldılmasını), baqaj və yük bölmələrində yerləşdirilməsini və bərkidilməsini, o cümlədən qablaşdırma vasitələrinin üzərinə bərkidilməsini təmin etməlidir;

5.2.2. yükün çəkisi və ya qabariti, o cümlədən onun qablaşdırma avadanlığında quraşdırılması hər bir hava gəmisi növü üçün müəyyən edilmiş standartlardan artıq olmamalıdır;

5.2.3. yük hava gəmisinin bortunda etibarlı yerləşdirilməsi üçün imkanlara və daşıma zamanı təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün uyğun qablaşdırmaya malik olmalıdır;

5.2.4. hər bir yük parçasının qablaşdırılmasında göndərmə və nəqliyyat nişanları, xüsusi daşıma şəraiti tələb olunan yükün də xüsusi nişanları olmalıdır;

5.2.5. daşıma zamanı yük hava gəmisinin heyətinin üzvlərinə və sərnشینlərə, habelə hava gəmisində daşınan digər baqaj və yüklərə təhlükə yaratmamalıdır;

5.2.6. yüklərin idxalına, ixracına və ya gömrük ərazisindən tranzitlə keçirilməsinə daşımanın həyata keçirildiyi ölkənin qanunvericiliyinə uyğun icazə verilməlidir.

5.3. Hava gəmisində daşınan yükün çəkisi hava gəmisinin maksimal kommersiya yük çəkisi ilə məhdudlaşdırılır. Yükün çəkisi hava gəmisi üçün onun bortunda icazə verilən normadan artıq olmamalıdır.

5.4. Yükün daşınmaya qəbulu daşıyıcı (və ya onun xidmətlərini həyata keçirdiyi halda yerüstü xidmət) tərəfindən həyata keçirilərək yükün çəkilməsi, ölçülməsi, faktiki vəziyyətinin yükgöndərən müraciətində, habelə müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş daşınma qaydalarına uyğun verilmiş sənədlərdə göstərilən məlumatlara uyğunluğunun yoxlanılması, habelə yükün qəbulu və təhvil verilməsi üçün sənədlərin (o cümlədən yük qaiməsinin) hazırlanması və daşıma haqqının ödənilməsi proseslərini əhatə edir.

5.5. Daşıyıcı (və ya onun müvafiq xidmətlərini həyata keçirdiyi halda yerüstü xidmət) yükü daşımaya qəbul edərkən yükgöndərən iştirakı ilə yükü çəkməli və yük qaiməsində onun faktiki çəkisini göstərməlidir. Yükün çəkilməsi zamanı yükgöndərən tərəfindən bəyan edilmiş yükün çəkisi ilə fərq müəyyən edildikdə, daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilmiş çəki əsas götürülür. Dəyəri bəyan edilmiş yükün daşınması üçün yükgöndərəndən və ya yükə alandan əlavə haqq tutulur, onun dəyəri yük daşıma müqaviləsi ilə müəyyən edilir.

5.6. Bir neçə bağlamadan ibarət yük bütövlükdə və ya hissə-hissə çəkilə bilər. Ayrı-ayrı bağlamaların seçmə üsulu ilə çəkilməsi əsasında yükün ümumi çəkisinin müəyyən edilməsinə icazə verilmir.

5.7. Yükgöndərən yük haqqında dəqiq və tam məlumat verməlidir.

5.8. Yük onun qablaşdırılması, habelə uçuşqabağı rəsmiləşdirmələrin, sərhəd, gömrük, miqrasiya, sanitar-karantin, baytarlıq, fitosanitariya ilə bağlı tələblərin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan vaxt nəzərə alınmaqla yola salınan hava limanına (aeroporta) çatdırılmalıdır.

5.9. Yük spesifik xassələri və xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla konteynerlərlə, taralarla, həmçinin yükün bütövlüyünü, xarab olmaqdan, korlanmaqdan və itkidən mühafizəsini, ətraf mühitin çirklənmədən qorunmasını təmin edən komponentlərlə və materiallarla elə qablaşdırılmalıdır ki, daşıma, yenidən yükləmə və saxlama zamanı təhlükəsizliyi təmin edilsin, eləcə də daşımanın təhlükəsizliyinə, sərnəşinlərə, hava gəmisinin heyətinə, üçüncü şəxslərə, habelə hava gəmisinə, digər sərnəşinlərin baqajına və ya digər əmlaka zərər vurma ehtimalı istisna edilsin.

5.10. Yükün qablaşdırılması onun hava gəmisinin bortunda etibarlı bərkidilməsinin mümkünlüyünü təmin etməli, yük qablaşdırmasının səthi təmiz olmalı, hava gəmisinin və onun avadanlığının, habelə onunla daşınan digər yüklərin və baqajın zədələnməsinə və ya çirklənməsinə səbəb ola biləcək iti küncələri və çıxıntıları olmamalıdır.

5.11. Daşıyıcı və ya yerüstü xidmət yükün təhlükəsizliyini təmin etmək, həmçinin itirilmənin, zədələnmənin və ya əksik çıxmanın həcmi və xüsusiyyətlərini müəyyən etmək məqsədilə yükgöndərən və ya yükalanın iştirakı ilə, yaxud onların iştirakı olmadan aşağıdakı hallarda yükün qablaşdırmasını açmaq hüququna malikdir:

- 5.11.1. qablaşdırma və ya yükgöndərən möhürlərinin pozulması zamanı;
- 5.11.2. yükün xarakterini və vəziyyətini müəyyən etmək zərurəti yarandıqda;
- 5.11.3. aviasiya təhlükəsizliyi xidmətlərinin tələbləri əsasında;
- 5.11.4. səlahiyyətli dövlət orqanlarının (qurumlarının) tələbi əsasında.

5.12. Yük qablaşdırması daşıyıcı və ya yerüstü xidmət tərəfindən yaradılmış komissiya tərəfindən açılır. Qablaşdırma açıldıqdan sonra yük daşıyıcı və ya yerüstü xidmət tərəfindən yenidən qablaşdırılmalı və plomblanmalıdır. Qablaşdırma açıldıqda itirilmiş, zədələnmiş və ya əksik çıxmış yükün faktiki çəkisini, yükdaşımada olan yük bağlamalarının sayını göstərən, yükün və zədələnmiş yük bağlamalarının daxili tərkibini və vəziyyətini əks etdirən akt tərtib edilir. Akt daşıyıcı tərəfindən imzalanır.

5.13. Transfer yükü hava limanına (aeroporta) onun sonrakı daşıma üçün təhlükəsizliyini təmin etməyən qablaşdırmada gələrsə, yükü ötürən daşıyıcı yükün yenidən qablaşdırılmasını təmin etməlidir. Transfer yükünün sonrakı daşınması qablaşdırma nöqsanları aradan qaldırıldıqdan və yük qaiməsinə əlavə edilmiş akt tərtib edildikdən sonra həyata keçirilir.

5.14. Yükgöndərən aşağıdakı hüquqlara malikdir:

- 5.14.1. daşımaq üçün təhvil verilmiş yükü yola düşməzdən əvvəl geri almaq;
- 5.14.2. yükü qəbul etmək səlahiyyəti olan şəxsə təhvil verməzdən əvvəl yükalanın qaiməsini dəyişdirmək;
- 5.14.3. yükalan tərəfindən yük qəbul edilmədikdə və ya yükü yükalanə təhvil vermək mümkün olmadıqda yükə dair sərəncam vermək.

5.15. Yükgöndərən yükün çatdırılmasına dair tapşırığını yerinə yetirmək mümkün olmadıqda, daşıyıcı bu tapşırığı yerinə yetirməkdən imtina etmək hüququna malikdir və onun tapşırığını yerinə yetirməyin mümkünsüzlüyü barədə yükgöndərən elektron poçtuna və ya poçt rabitəsi vasitəsilə (elektron poçtunun olmadığı halda) dərhal bildiriş göndərməyə borcludur.

5.16. Yükgöndərən tez xarab olan yükün hava daşımaları müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə daşındıqda keyfiyyətini itirməyəcəyini təsdiq edən sənədləri daşıma üçün təqdim etməlidir. Yükün keyfiyyətini təsdiq edən sənədlər

olmadan tez xarab olan yüklərin daşımaya qəbul edilməsinə yol verilmir. Səlahiyyətli dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən verilmiş tez xarab olan yükün keyfiyyətini təsdiq edən sənədlər yükləndərən tərəfindən hər bir yük daşımaya üçün ayrıca təqdim edilməlidir.

5.17. Daşıyıcı (və ya onun xidmətlərini həyata keçirdiyi halda yerüstü xidmət) tez xarab olan yükün keyfiyyətini itirməyəcək müddət ərzində çatdırılmasını təmin edə bilmədikdə, o, yükü daşımağa qəbul etməmək hüququna malikdir.

5.18. Daşıyıcı aşağıdakı şərtləri yerinə yetirməyə borcludur:

5.18.1. daşımaya qəbul edilmiş tez xarab olan yükü müqavilə üzrə müəyyən edilmiş müddətdə daşımaq mümkün olmadıqda, bu barədə yükləndərənə dərhal xəbərdar etməli və yükü və ya onun haqqını yükləndərənə qaytarmalıdır;

5.18.2. tez xarab olan yükün zədələnmək təhlükəsi yarandıqda, yükləndərən, yükalanın və digər şəxslərin mənafeyini təmin etmək üçün yükləndərənə razılaşdırılmış tədbirlər görməlidir.

5.19. Bu Qaydaların 5.2-ci bəndində qeyd olunan şərtlərdən ən azı biri təmin olunmadıqda, daşıyıcının (və ya onun xidmətlərini həyata keçirdiyi halda yerüstü xidmətin) yükü daşınmaya qəbul etməkdən imtina etmək hüququ vardır.

5.20. Qiymətli yüklərin, tez xarab olan yüklərin, ağırçəkili və iriqabaritli yüklərin, toplu yüklərin, mal-qaranın, təhlükəli yüklərin, insan qalıqlarının, heyvan qalıqlarının hava nəqliyyatı ilə daşınması xüsusi daşınma şərtləri tələb edir.

5.21. Xüsusi daşınma şərtləri tələb olunan yüklər Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları və tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrlə ölkə ərazisində və ya ərazisindən daşınmasına icazə verildikdə daşınmaya qəbul edilir.

5.22. Yükün yükalanə çatdırılması yalnız bütün ödənişlər ödənildikdən və sərhad, gömrük, miqrasiya, sanitar-karantin, baytarlıq, fitosanitariya və digər nəzarət növləri ilə bağlı tələblər yerinə yetirildikdən sonra həyata keçirilir.

5.23. Daşıyıcı və ya yerüstü xidmət yükü buraxarkən bağlamaların sayını və gələn yükün çəkisini yoxlamağa borcludur.

5.24. Yükalan yükü qəbul etməyə və götürməyə borcludur. Yükün keyfiyyətinin dəyişdiyi, əksik çıxdığı və ya onun ilkin təyinatına uyğun olaraq tam və (və ya) qismən istifadə edilməsi imkanının istisna edildiyi müəyyən edildikdə, yükalan zədələnmiş, tam olmayan və ya xarab olmuş yükü qəbul etməkdən imtina etmək hüququna malikdir.

5.25. Yükalan yükün onun ünvanına çatması barədə bildiriş göndərildiyi gündən 3 (üç) gün ərzində yükü qəbul etmədikdə, daşıyıcı bu barədə yükləndərənə xəbərdar etməli, yükləndərən hesabına saxlama üçün buraxmağa borcludur. Yükün alınması zərurəti barədə bildiriş göndərildiyi gündən 10 (on) gün keçdikdən sonra yükə iddia irəli sürülməzsə və ya yükalan onu qəbul etməkdən imtina edərsə, daşıyıcı yükün çatdırılmaması barədə yükləndərənə xəbərdar edir.

5.26. Yükün çatdırılmaması barədə bildirişin göndərildiyi tarixdən etibarən 30 (otuz) gün ərzində yükləndərəndən sifariş olmadıqda və ya alınan sifarişlərin icrası mümkün olmadıqda, yük tələb olunmamış sayılır və daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada satıla və ya məhv edilə bilər.

5.27. Hava daşımaları zamanı məxfi və konfidensial məlumatları özündə əks etdirən diplomatik poçtun daşınması Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1994-cü il 12 iyul tarixli 269 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası diplomatik poçtunun daşınması qaydası haqqında Əsasnamə"nin tələbləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilməlidir.

6. Hava daşımaları üzrə sərnişin və ya yükdaşıma müqavilələrinin rəsmiləşdirilməsi, daşıma sənədlərinin forması və tərtib edilməsi qaydası

6.1. Sərnişin və yükdaşıma müqaviləsi sərnişinin daşıyıcıdan sərnişin daşınması üçün uçuş sənədini (biletini), yük daşınması üçün yük qaiməsini aldığı, habelə daşıma haqqının ödəniş alətindən istifadə edilməklə ödənilməsi andan bağlanmış hesab edilir.

6.2. Sərnişindaşıma müqaviləsinə əsasən daşıyıcı sərnişini ödəniş müqabilində olduğu yerdən təyinat yerinə daşımağı, sərnişin isə daşıma haqqını ödəməyi öz üzərinə götürür.

6.3. Yükdaşıma müqaviləsinə əsasən daşıyıcı yükü daşıma haqqı müqabilində olduğu yerdən təyinat yerinə daşımağı, yükgöndərən, yükalan və ya onların səlahiyyətləndirdiyi digər şəxs isə daşıma haqqını ödəməyi öhdəsinə götürür.

6.4. Hava yolu ilə sərnişin və yük daşınması sərnişindaşıma müqaviləsi (sərnişin bileti) və yükdaşıma müqaviləsi (yük qaiməsi) əsasında həyata keçirilir.

6.5. Sərnişindaşıma müqaviləsinin əsas şərtləri aşağıdakılardır:

6.5.1. daşıyıcının adı və ya ünvanı;

6.5.2. sərnişin haqqında məlumat (adı və soyadı);

6.5.3. pasportun (ümumvətəndaş, xidməti, diplomatik), xarici dövlətlərlə müvafiq beynəlxalq müqavilə bağlanmış olduğu halda Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsi və qüvvədəolma müddətinin bitdiyi tarix;

6.5.4. daxili hava daşımalarında Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsi və ya 15 (on beş) yaşına çatmayan şəxslər üçün doğum haqqında şəhadətnamənin nömrəsi;

6.5.5. biletin nömrəsi, verilmə tarixi və yeri;

6.5.6. gediş (daşıma) bileti ödənişsiz verilsə, bu barədə müvafiq qeyd;

6.5.7. yoladüşmə və təyinat məntəqələri;

6.5.8. əgər yoladüşmə və təyinat məntəqələri eyni dövlətin ərazisində, bir və ya bir neçə dayanacaq isə digər dövlətin ərazisində yerləşirsə, belə dayanacaqların ən azı biri haqqında məlumat;

6.5.9. sərnişinlərin həyat və sağlamlığına, əmlakına vurulan zərərə görə daşıyıcının məsuliyyətinin müəyyən edilməsi və məhdudlaşdırılması barədə məlumat;

6.5.10. hava daşımalarının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə əlaqədar hava gəmisinə aparılması qadağan edilən əşyaların siyahısı;

6.5.11. biletin qiyməti;

6.5.12. pulsuz daşınan baqajın norması;

6.5.13. əl yükü qismində daşıyıcının müəyyən etdiyi normaya uyğun çəki;

6.5.14. tərəflərin digər hüquqları və öhdəlikləri;

6.5.15. tərəflərin müəyyən etdiyi digər şərtlər.

6.6. Baqaj daşınması müqaviləsinin əsas şərtləri aşağıdakılardır:

6.6.1. daşıyıcının adı və ya ünvanı;

6.6.2. sərnişinin adı və soyadı və ya sərnişin biletinin tarixi və nömrəsi;

6.6.3. baqaj qəbzinin tarixi və nömrəsi;

6.6.4. baqajın çəkisi;

6.6.5. çatdırılma (təyinat) yeri;

6.6.6. tərəflərin hüquqları və öhdəlikləri;

6.6.7. sərnişin tərəfindən xüsusi olaraq bəyan edildiyi halda, baqajın məzmunu və dəyəri;

6.6.8. tərəflərin müəyyən etdiyi digər şərtlər.

6.7. Yükdaşıma müqaviləsinin əsas şərtləri aşağıdakılardır:

6.7.1. daşıyıcının adı və ya ünvanı;

6.7.2. yükün adı, növü, çəkisi və həcmi;

- 6.7.3. yükün görünüşü və vəziyyəti;
- 6.7.4. qablaşdırmanın növü və vəziyyəti;
- 6.7.5. yükün olduğu yer (çıxış yeri) və təyinat yeri, eləcə də yük yerləri;
- 6.7.6. nəzərdə tutulmuş dayanacaqlar;
- 6.7.7. yükün dəyəri;
- 6.7.8. yükün daşınma və ya anbarda saxlanma müddəti;
- 6.7.9. yüklə birlikdə verilmiş sənədlərin siyahısı;
- 6.7.10. tərəflərin hüquqları və öhdəlikləri (normativ hüquqi aktlara əsasən müəyyən edilən);
- 6.7.11. tərəflərin müəyyən etdiyi digər şərtlər.

6.8. Daşıma sənədləri daşıyıcı tərəfindən kağız daşıyıcıda və ya elektron sənəd formasında tərtib edilir. Həmin sənədlərdə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 27 avqust tarixli 118 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Müəssisə və təşkilatların, habelə sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslərin iş xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq ciddi hesabat blanklarının tərtibi və tətbiqi Qaydaları"nın 3.1-ci bəndinə uyğun olaraq təsdiq edilmiş, həmçinin daşıyıcının zəruri hesab etdiyi digər məlumatlar qeyd olunur.

6.9. Sərnişin, baqaj, yük və poçt göndərişlərinin hava daşımaları üzrə xidmətlər göstərilərkən müvafiq olaraq istifadə olunan biletdən, baqaj qəbz, yük qaiməsi, poçt qəbz və digər daşıma sənədləri elektron formada (elektron daşıma sənədi) rəsmiləşdirilir və hava daşıma müqaviləsinin şərtləri barədə məlumat hava daşımalarının rəsmiləşdirilməsi üzrə avtomatlaşdırılmış məlumat sistemində yerləşdirilir. Daşıma sənədləri elektron sənəd formasında rəsmiləşdirildiyi zaman biletdən, yük qaiməsi, baqaj və poçt qəbz rəsmiləşdirilmənin həyata keçirildiyi avtomatlaşdırılmış məlumat sistemi üzərindən təqdim edilir.

6.10. Daşıma sənədləri bu Qaydaların tələblərinə uyğun olaraq tərtib edildikdə və bu Qaydaların 7.2-ci və 7.3-cü bəndlərinə uyğun olaraq təqdim olunduqda sərnişin, baqaj, yük və poçt göndərişləri daşımaya qəbul edilir.

6.11. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq daşıma başlayanadək daşıma müqaviləsində müvafiq dəyişiklik edilməklə sərnişin gedişdə onun əvəzinə başqa şəxsin iştirak etməsini təklif etmək hüququna malikdir. Əgər üçüncü şəxs daşımanın xüsusi tələblərinə uyğun gəlmirsə və ya onun iştirakına qanuni göstərişlər mane olursa, daşıyıcı (və ya onun xidmətlərini həyata keçirdiyi halda yerüstü xidmət) onun iştirakına etiraz etmək hüququna malikdir.

7. Sərnişinlərin, həmçinin baqajın, yükün, poçt göndərişlərinin hava daşımaları üzrə xidmətlərin göstərilməsi zamanı istifadə olunan sənədlərin siyahısı

7.1. Hava yolu ilə daşıma sənədlərinə standart və xüsusi hallar üçün tələb olunan digər sənədlər aid edilir.

7.2. Hava yolu ilə daşımalar zamanı tələb olunan standart sənədlərə aşağıdakılar aiddir:

- 7.2.1. sərnişin bileti;
- 7.2.2. yük qaiməsi, baqaj və ya poçt qəbz;
- 7.2.3. sərhədkeçmə sənədləri və ya xarici dövlətlərlə müvafiq beynəlxalq müqavilə bağlanmış olduğu halda, şəxsiyyət vəsiqəsi;
- 7.2.4. daxili hava daşımalarında Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd və ya 15 yaşına çatmayan şəxslər üçün doğum haqqında şəhadətnamə.

7.3. Hava yolu ilə daşımalarda xidmətlərin göstərilməsi zamanı bu Qaydaların 7.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş xüsusi hallar üçün tələb olunan digər sənədlərə mallar gömrük sərhədindən daşınarkən Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsi, "Gömrük tarifi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu və digər normativ hüquqi aktlar ilə müəyyən edilmiş, o cümlədən qida təhlükəsizliyi üzrə sertifikat və "Texniki tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq verilmiş uyğunluğun qiymətləndirilməsini təsdiq edən sənədlər, həmçinin sığorta şəhadətnaməsi və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulduğu hallarda, həmçinin Qanuna və "Lisensiyalar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq tələb edilən lisenziya və icazələr, o cümlədən təhlükəli yüklərin daşınmasına icazə aiddir.

8. Sərnişin hava daşımından imtina etdiyi təqdirdə, hava daşımaları üçün ödənilmiş daşıma haqqının geri qaytarılması qaydası

8.1. Hava gəmisinin sərnişini hava daşımaları başlayanadək istənilən vaxt daşımadan imtina edə bilər.

8.2. Hava gəmisinin sərnişini daşıma başlayanadək daşıyıcıya məlumat verərək uçuşdan öz təşəbbüsü ilə imtina etmək və ödənilmiş məbləğini beynəlxalq daşımalara münasibətdə daşıyıcının qaydaları (daşıma müqaviləsi) və ölkədaxili daşımalara münasibətdə isə bu Qaydaların 8.4-cü bəndi ilə müəyyən edilmiş kompensasiya məbləği çıxılmaqla geri almaq hüququna malikdir.

8.3. Bu Qaydaların 8.2-ci bəndində qeyd olunan halda və 8.7-ci bəndi ilə müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, digər hallarda sərnişinin hava daşımalarından imtina etməsi könüllü imtina hesab olunur.

8.4. Ölkədaxili sərnişin daşımalarında sərnişin tərəfindən daşımadan könüllü imtina edildiyi halda biletin dəyərinin qaytarılması aşağıdakı şərtlərlə həyata keçirilir:

8.4.1. uçuş vaxtından azı 5 (beş) gün əvvəl qədər – sərnişin biletinin dəyəri tam həcmdə geri ödənilir (bilet satışı ilə bağlı xərclər istisna olmaqla);

8.4.2. bu Qaydaların 8.4.1-ci yarımbəndi istisna olmaqla, uçuş vaxtından azı 24 (iyirmi dörd) saat əvvəl qədər – 30% cərimə ilə geri ödənilir;

8.4.3. uçuş vaxtından əvvəlki 24 (iyirmi dörd) saat ərzində – 50% cərimə ilə geri ödənilir;

8.4.4. uçuş vaxtından sonra – sərnişin biletinin dəyəri geri qaytarılmır.

8.5. Hava nəqliyyatı ilə ölkədaxili sərnişindaşımalarda sərnişin tərəfindən uçuş tarixinin dəyişdirilməsi aşağıdakı şərtlərlə həyata keçirilir:

8.5.1. uçuş vaxtından azı 5 (beş) gün əvvəl qədər – heç bir əlavə ödəniş edilmədən (bilet satışı ilə bağlı xərclər istisna olmaqla);

8.5.2. bu Qaydaların 8.5.1-ci yarımbəndi istisna olmaqla, uçuş vaxtından azı 24 (iyirmi dörd) saat əvvəl qədər – 30% cərimə ilə;

8.5.3. uçuş vaxtından əvvəlki 24 (iyirmi dörd) saat ərzində – 50% cərimə ilə;

8.5.4. uçuş vaxtından sonrakı tarix – dəyişdirilmir.

8.6. Məbləğ qaytarılarkən valyutanın növü və biletin dəyərinin ödəniş forması nəzərə alınır.

8.7. Sərnişin həmçinin öz iradəsindən asılı olmayan səbəblərdən hava daşımalarından imtina edə bilər. Belə imtina məcburi imtina hesab olunur. Aşağıdakı hallar məcburi imtina hesab olunur:

8.7.1. biletdə göstərilən reysin təxirə salınması, ləğvi və ya gecikməsi;

8.7.2. sənişinin təyinat, yola düşmə və ya dayanacaq məntəqəsində hava gəmisinin enməsinin ləğv edilməsi;

8.7.3. daşıyıcı tərəfindən daşıma marşrutunun dəyişdirilməsi;

8.7.4. biletdə göstərilmiş tarixdə və reysdə sənişinin yerlə təmin edilməsinin mümkün olmaması səbəbindən onun yola düşə bilməməsi;

8.7.5. sənişin bir və ya bir neçə dayanma ilə həyata keçirilməli olan daşıyıcı tərəfindən həyata keçirilən vahid reyslə uçduğu zaman daşıyıcının dayanmadan sonra sənişinin planlaşdırılmış reyslə yoluna davam etməsini təmin etməməsi;

8.7.6. sənişinə biletdə göstərilmiş sinifdən daha aşağı sinif üzrə xidmət göstərilməsi;

8.7.7. daşıyıcı və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən sənişin biletinin düzgün rəsmiləşdirilməməsi.

8.8. Sənişin hava daşımından məcburi imtina etdikdə, daşıyıcı bu faktı daşıma sənədində qeyd edir və ya sənişinə bu Qaydaların 8.7-ci bəndində göstərilən halları təsdiq edən sənəd verir.

8.9. Ödənilmiş daşıma haqqının geri qaytarılması daşıyıcının yerləşdiyi və ya onun tapşırığı ilə daşıma haqqının ödənilməsi yerdə, habelə daşıyıcı tərəfindən nəzərdə tutulmuş məntəqələrdə səlahiyyətli nümayəndə tərəfindən, eləcə də elektron qaydada aparılmış ödənişlər üzrə daşıyıcının müəyyən etdiyi ödəniş xidmətlərinin təchizatçıları tərəfindən həyata keçirilir.

8.10. Daşıma haqqının geri qaytarılması istifadə olunmamış (qismən istifadə edilmiş) daşıma sənədi (kağız və ya elektron formada rəsmiləşdirilən sənişin bileti), sənişin tərəfindən baqaj daşındığı halda həmçinin baqaj qəbz (normadan artıq baqajın ödənilməsi haqqında qəbz) əsasında, ödənişi alan şəxsin şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi, yaxud onun müvəkkil etdiyi şəxsin şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi və etibarnaməni təqdim etməsi şərtlə həyata keçirilir. Elektron qaydada aparılmış ödənişlər üzrə isə daşıma haqqı ödəniş xidmətlərinin təchizatçıları tərəfindən sənişinin bank hesabına köçürülür.

8.11. Sənişin daşıma müqaviləsi şərtlərinin pozulması səbəbindən daşımadan və ya daşımanın yerinə yetirilməmiş hissəsindən məcburi imtina etdikdə, daşıyıcı müvafiq olaraq daşımaya və ya daşımanın yerinə yetirilməmiş hissəsinə görə ödənilmiş məbləğin sənişinə geri qaytarılmasını və ya bu Qaydaların 3.19-cu bəndinin şərtləri nəzərə alınmaqla sənişinə öz reysləri ilə digər marşrutla və ya digər daşıyıcının reysi ilə təyinat məntəqəsinə daşıyıcının hesabına çatdırılmasını təklif edir. Sənişin tərəfindən daşıyıcının hesabına çatdırılma təklifi qəbul edildiyi təqdirdə ödənilmiş məbləğ daşıyıcı tərəfindən geri qaytarılır.

8.12. Daşıyıcının təqsiri səbəbindən sənişinin xidmət sinfi məcburən aşağı salındıqda, ödənilməsi günə münasibətdə yuxarı sinif üçün ödənilmiş tarif dərəcəsi ilə sinfin aşağı salınması nəticəsində tətbiq edilmiş tarif dərəcəsi arasındakı fərq ödənilir. Xidmət sinifləri üzrə xidmətin göstərilməsi normaları və siyahısı daşıyıcı tərəfindən müəyyən edilir. Sənişinin tələbi ilə daşıyıcı müvafiq sinifdə göstərilən xidmət barədə sənişini məlumatlandırmalıdır.

8.13. Sənişin daşıma haqqının geri qaytarılmasını daşıma müqaviləsinin bağlandığı tarixdən 1 (bir) il müddətində tələb edə bilər. Daşıma haqqının geri qaytarılması sənişin tərəfindən müraciət edildiyi tarixdən 60 (altmış) iş günü ərzində həyata keçirilir.

8.14. Uçuşdan məcburən imtina edildiyi hallarda, daşıma üçün ödənilmiş bütün məbləğ sənişinə geri qaytarılır.

8.15. Uçuşdan məcburən imtina edildiyi hallarda, əgər daşıma qismən yerinə yetirilmişdirsə, daşımanın həyata keçirilməmiş hissəsinin dəyəri miqdarında məbləğ geri qaytarılır.

8.16. Sərnişinin özünün və ya onu müşayiət edən şəxsin, yaxud yaxın qohumlarının xəstəliyi və ya xəstəxanaya yerləşdirilməsi ilə əlaqədar sərnişinin uçuşdan imtina etməsi daşımadan məcburi imtina hesab edilmir və daşıma haqqının geri qaytarılması üçün əsas sayılmır.

8.17. Daşıyıcı aşağıdakı hallarda daşıma haqqını geri qaytarmaq barədə sərnişinin tələbini yerinə yetirməkdən imtina etmək hüququna malikdir:

8.17.1. məbləğlərin geri qaytarılması üçün ərizə sərnişin tərəfindən bu Qaydaların 8.13-cü bəndində qeyd edilən müddət bitdikdən sonra verildikdə;

8.17.2. sərnişin tərəfindən daşıma sənədi daşıma haqqının geri qaytarılmasının nəzərdə tutulmadığı xüsusi tarifle alınmışdırsa (belə xüsusi tarifle biletlə alındıqda) sərnişin bu barədə daşıyıcı (onun nümayəndəsi) tərəfindən bronlaşdırma və bileti rəsmiləşdirildiyi zaman məlumatlandırılmalıdır. Bu zaman bu Qaydaların 8.7-ci bəndindəki hallar istisna olunur;

8.17.3. daşıyıcıda biletin sərnişin tərəfindən beynəlxalq daşımalarda yalnız miqrasiya və ya viza məsələlərini həll etmək üçün alınmasına və istifadə edilməsinə dair sübutedici sənədlər olduqda.

8.18. Daşıyıcı aşağıdakı hallarda sərnişinin daşınmasından imtina etdiyinə görə daşıma haqqının geri qaytarılmasını həyata keçirmir:

8.18.1. sərnişin daşımaları zamanı qarşısıalınmaz qüvvəyə (fors-major) görə daşımadan imtina edildikdə;

8.18.2. dövlət tərəfindən uçuşların təhlükəsizliyi ilə bağlı riskin səviyyəsi məqbul hesab edilmədikdə, habelə müvafiq daşımada istifadə olunan hava gəmisi tam və ya qismən müsadirə edildiyinə görə daşımadan imtina edildikdə;

8.18.3. sərnişin uçuşların təhlükəsizliyinin və ya aviasiya təhlükəsizliyinin məqbul səviyyəsinin təmin edilməsi məqsədilə müəyyən edilən tələblərə əməl etmədikdə və ya daşıyıcı (onun nümayəndəsi və ya xidmət üzrə nümayəndəsi) tərəfindən verilmiş təlimatı yerinə yetirmədikdə;

8.18.4. sərnişin geniş istehlakçı dairəsini əhatə etməyən pulsuz biletlər və ya xüsusi tarifli biletlə daşındıqda;

8.18.5. sərnişin qeyri-müntəzəm (çarter) reyslə və ya bütün xidmətlərin ödənilməsi şərtlə qrup şəklində daşımanın və ya turist səyahətinin bir hissəsi kimi satılmış reyslə daşındıqda.

9. Hava daşımaları ilə əlaqədar sərnişinlərə, baqaja və yükə vurulan zərərə görə kompensasiyanın hesablanması və ödənilməsi qaydası, Azərbaycan Respublikasının daxili daşımalarında Azərbaycan Respublikasına mənsub olan daşıyıcılar tərəfindən daşımaya qəbul edilən, dəyəri bəyan olunmadan qeydiyyatda alınmış baqaja və ya yükə görə daşıyıcının məsuliyyət həddi

9.1. Hava gəmisinin sərnişininin həyat və ya sağlamlığına, habelə əmlakına vurulmuş zərərə görə daşıyıcının məsuliyyəti və məsuliyyətinin həddi Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinə, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq müəyyən edilir.

9.2. Daşıyıcı hava gəmisinin bortunda minmə və ya düşürülmə əməliyyatları zamanı sərnəşinin həyat və sağlamlığına vurulan zərərə görə qanunvericilik çərçivəsində məsuliyyət daşıyır.

9.3. Sərnəşinin ölümü və ya sağlamlıq vəziyyətinin pisləşməsi onun hər hansı xəstəliyindən irəli gəldikdə daşıyıcı buna görə heç bir məsuliyyət daşımır.

9.4. Daşıyıcı zərərin qarşısını almaq üçün bütün zəruri tədbirləri gördüyünü və ya belə tədbirlərin görülməsinin qeyri-mümkün olduğunu sübut edə bilməzsə, baqajın və ya yükün hava daşımalarına qəbul edildikdən sonra sərnəşinə, yükalana və ya onların baqajı və ya yükü qəbul etmək səlahiyyəti verdiyi şəxslərə təhvil verilməzdən əvvəl itirilməsinə, əskik gəlməsinə və ya zədələnməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

9.5. İtirilmə, əskik gəlmə və ya zədələnməyə səbəb olmuş hadisə hava gəmisinin bortunda və ya qeydiyyatata alınmış baqajın daşıyıcının mühafizəsi altında olduğu müddətdə baş verdikdə, daşıyıcı qeydiyyatata alınmış baqajın məhv edilməsi, itirilməsi və ya zədələnməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Lakin zərər baqajın keyfiyyət və ya qüsurdan irəli gələn nəticədirsə, daşıyıcı məsuliyyət daşımır. Qeydiyyatata alınmamış baqaja, o cümlədən şəxsi əşyalara münasibətdə, daşıyıcı o halda məsuliyyət daşıyır ki, zərər onun və ya onun əməkdaşlarının, yaxud nümayəndələrinin səhvi ucbatından vurulmuş olsun.

9.6. Daşıyıcı qeydiyyatata alınmış baqajın itirildiyini təsdiq edərsə və ya qeydiyyatata alınmış baqaj çatmalı olduğu tarixdən etibarən 21 (iyirmi bir) gündən sonra çatmayıbsa, sərnəşinin daşıyıcıya münasibətdə daşıma müqaviləsindən irəli gələn hüquqlarını həyata keçirməsinə icazə verilir.

9.7. Baqajın və yükün itirilməsinə, əskik gəlməsinə və ya zədələnməsinə görə daşıyıcı onların həqiqi dəyəri miqdarında, lakin bu Qaydaların 9.1-ci bəndində qeyd edilən normativ hüquqi aktlar və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr ilə müəyyən edilmiş həddən artıq olmamaqla məsuliyyət daşıyır.

9.8. Baqajın və yükün itirilməsinə, əskik gəlməsinə və ya zədələnməsinə görə daşıyıcı aşağıdakı qaydada kompensasiya ödəyir:

9.8.1. hava daşımalarına qəbul edilən dəyəri bəyan edilmiş baqajın, yükün itirilməsinə, əskik gəlməsinə və ya zədələnməsinə görə – onların bəyan edilmiş dəyəri məbləğində;

9.8.2. hava daşımalarına qəbul edilən dəyəri bəyan edilməmiş baqajın, yükün itirilməsi, əskik gəlməsi və ya zədələnməsinə görə - 1999-cu il mayın 28-də Monreal şəhərində imzalanmış "Beynəlxalq hava daşımalarının bəzi qaydalarının unifikasiyası üçün" Konvensiya ilə müəyyən edilmiş xüsusi borcalma hüququnun məbləği ilə məhdudlaşır. Xüsusi borcalma hüququnun məbləği itirilmənin, əskik gəlmənin və zədələnmənin aşkar edildiyi gün üçün Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən müəyyən edilən rəsmi məzənnəyə uyğun olaraq manat ekvivalentində hesablanır.

9.9. Daşıyıcı sərnəşinlərin, baqajın və ya yükün hava ilə daşınması zamanı gecikmə (ləngimə) nəticəsində baş vermiş bütün zərərə görə məsuliyyət daşıyır. Lakin daşıyıcı özünün və ya əməkdaşlarının, yaxud agentlərinin zərərdən qurtarmaq üçün bütün mümkün, məntiqə uyğun zəruri tədbirləri gördüklərini, yaxud onun və ya onların belə tədbirləri görmək imkanının olmadığını sübut edərsə, ləngimə nəticəsində dəymiş zərərə görə məsuliyyət daşımır.

9.10. Daşıyıcı gecikmənin qarşısını alınamaz qüvvə (fors-majör), hava gəmisində sərnəşinlərin həyatı və ya sağlamlığı üçün təhlükə yaradan nasazlığın aradan qaldırılması və ya daşıyıcının iradəsindən asılı olmayan digər hallar nəticəsində baş verdiyini sübut edərsə, gecikmə nəticəsində dəymiş zərərə görə məsuliyyət daşımır.

9.11. Daşıyıcı yükə dəymiş zərərin həmin zərərə görə kompensasiya tələb edən şəxsin və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinin diqqətsizliyi, yanlış hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində vurulduğunu sübut edərsə, bu halda daşıyıcı dəymiş zərər həcmində kompensasiya tələb edən şəxs qarşısında məsuliyyətdən tam və yaxud qismən azad olunur.

9.12. Daşıyıcı onun təqsiri olmadan, yaxud onun nəzarəti altında olmayan səbəbdən (o cümlədən təbii fəlakət, meteoroloji şərait, qanunsuz müdaxilə aktı, dövlət orqanlarının qərarları, daşıyıcının təsir göstərə bilmədiyi digər fors-major vəziyyətlər) baş vermiş zərərə görə məsuliyyət daşımır və kompensasiya ödəmir.

9.13. Daşıyıcı baqajın itməsi, əskik gəlməsi və ya zədələnməsinin onun qarşısını ala bilmədiyi və ya aradan qaldırılması ondan asılı olmayan aşağıda sadalanan hallardan birinin və ya bir neçəsinin nəticəsində baş verdiyini sübut edərsə məsuliyyət daşımır:

9.13.1. baqajı təhvil verən və ya alan şəxsin təqsiri;

9.13.2. daşınan əşyaların təbii xüsusiyyətləri;

9.13.3. baqaj qəbul edilərkən aparılan vizual (zahiri) yoxlama zamanı bağlamanın nəzərə çarpmayan (cızıqlar, xırda batıqlar və zədələr, həmçinin baqajın funksionallığına təsir etməyən digər xırda zədələr) nöqsanları;

9.13.4. baqajda olan, daşıma və saxlama zamanı xüsusi şərait və ya ehtiyat tədbirləri tələb edən əşyaların və ya maddələrin əsas xüsusiyyətləri;

9.13.5. kövrək və tezsınan əşyaların, həmçinin pul, zinət əşyalarının, qiymətli metalların, qiymətli kağızların, dərman vasitələrinin, xidməti sənədlərin və qeydiyyatda alınmış baqaj qismində qəbul olunmayan digər əşyaların zədələnməsinə görə.

9.14. Daşıyıcı yükün itməsi, əskik gəlməsi və ya zədələnməsinin onun qarşısını ala bilmədiyi və ya aradan qaldırılması ondan asılı olmayan aşağıda sadalanan hallardan biri və ya bir neçəsinin nəticəsində baş verdiyini sübut edərsə məsuliyyət daşımır:

9.14.1. yükə xas olan nöqsan, keyfiyyət və ya qüsurlar;

9.14.2. yükün daşıyıcıdan, onun əməkdaşlarından və ya nümayəndələrindən fərqli şəxs tərəfindən qeyri-düzgün qablaşdırılması;

9.14.3. müharibə aktı və ya silahlı münaqişə;

9.14.4. yükün göndərilməsi, çatdırılması və ya tranziti ilə bağlı dövlət hakimiyyəti orqanının aktları.

9.15. Daşıyıcı yükün itirilməsi, əskik gəlməsi və ya zədələnməsi halında baş vermiş zərərə görə zərərə səbəb olmuş hadisə yükün təhvil alındığı andan təhvil verildiyi anadək keçən zaman müddətində baş verdikdə məsuliyyət daşıyır.

9.16. Yükə göndərən daşıyıcıya, gömrük, sərhəd və digər xidmətlərə təqdim edilən məlumatların (Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsi və daşımaların həyata keçirilməsini tənzimləyən digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən olunan tələblər) düzgünlüyünə və tamlığına, eləcə də verdiyi yanlış və ya natamam məlumatlara görə daşıyıcıya və ya onun məsuliyyət daşdığı şəxsinə dəymiş zərərə görə məsuliyyət daşıyır.

9.17. Daşıyıcı Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi və (və ya) beynəlxalq müqavilələri ilə müəyyən edilmiş hədlərlə müqayisədə özünün məsuliyyət hədlərini artırmaq məqsədilə sərnişinlər, yükə göndərənlər və ya yükalanlarla müqavilələr bağlamaq hüququna malikdir.

10. Hava gəmisinin istismarçısı tərəfindən hava gəmisinin istismarı ilə əlaqədar hava gəmisi ilə daşınmayan üçüncü şəxslərə və ya onların əmlakına vurulan zərərin ödənişinin həyata keçirilməsi qaydası

10.1. Hava gəmisinin istismarçısı hava gəmisi ilə daşınmayan üçüncü şəxslərə vurulmuş zərərə görə yalnız həmin zərərin yetirilməsi uçuş vaxtı baş verdiyi təqdirdə məsuliyyət daşıyır.

10.2. Əgər zərər onun yetirilməsinə səbəb olmuş hadisənin birbaşa nəticəsi deyildirsə və ya hava məkanından istifadə və uçuş qaydalarına uyğun olaraq hava gəmisinin yalnız hava məkanından keçməsi faktından irəli gəlsə, zərərə görə kompensasiya hüququ yaranmır.

10.3. Həyat və sağlamlığa vurulmuş ziyanın əvəzi ödənilməlidir. Şəxsin psixoloji sağlamlığına dəymiş zərər yalnız o halda kompensasiya edilə bilər ki, belə zərərin fiziki xəsarət və ya real ölüm və ya fiziki xəsarət təhlükəsinə birbaşa məruz qalma nəticəsində baş verdiyi psixoloji və psixiatriya qiymətləndirmələri, həmçinin müalicə sənədləri ilə təsdiqlənmiş olsun.

10.4. Əmlaka vurulmuş zərərin əvəzi ödənilməlidir.

10.5. Hər hansı hadisəyə görə hava gəmisinin istismarçısının bu Qaydaların 10.1-10.4-cü bəndlərinə uyğun olaraq yaranan məsuliyyətinin həddi aşağıdakı baza məbləğin hər təqvim ili üzrə ilik inflyasiya faizinə indeksləşdirilməsi nəticəsində müəyyən edilən məbləğə uyğun olmalıdır:

10.5.1. maksimum kütləsi 500 kiloqram və ya daha az olan hava gəmiləri üçün 750 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.2. maksimum kütləsi 500 kiloqramdan çox olan, lakin 1 000 kiloqramdan çox olmayan hava gəmiləri üçün 1 500 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.3. maksimum kütləsi 1000 kiloqramdan çox olan, lakin 2700 kiloqramdan çox olmayan hava gəmiləri üçün 3 000 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.4. maksimum kütləsi 2700 kiloqramdan çox olan, lakin 6000 kiloqramdan çox olmayan hava gəmiləri üçün 7 000 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.5. maksimum kütləsi 6000 kiloqramdan çox olan, lakin 12000 kiloqramdan çox olmayan hava gəmiləri üçün 18 000 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.6. maksimum kütləsi 12000 kiloqramdan çox olan, lakin 25000 kiloqramdan çox olmayan hava gəmiləri üçün 80 000 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.7. maksimum kütləsi 25000 kiloqramdan çox olan, lakin 50000 kiloqramdan çox olmayan hava gəmiləri üçün 150 000 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.8. maksimum kütləsi 50000 kiloqramdan çox olan, lakin 200000 kiloqramdan çox olmayan hava gəmiləri üçün 300 000 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.9. maksimum kütləsi 200000 kiloqramdan çox olan, lakin 500000 kiloqramdan çox olmayan hava gəmiləri üçün 500 000 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə;

10.5.10. maksimum kütləsi 500000 kiloqramdan çox olan hava gəmiləri üçün 700 000 000 xüsusi borcalma hüququndan artıq olmamaq şərtlə.

10.6. Əgər hadisə eyni hava gəmisinin istismarçısı tərəfindən istismar olunan iki və ya daha çox hava gəmisi ilə əlaqədar baş verərsə, məsuliyyət həddi maksimum kütləsi ən yüksək olan hava gəmisinin kütləsi əsasında tətbiq edilir.

10.7. Bu bənddə nəzərdə tutulmuş hədd (limitlər) yalnız hava gəmisinin istismarçısı aşağıdakıları sübut etdikdə tətbiq edilir:

10.7.1. bu cür zərər hava gəmisinin istismarçısının, onun əməkdaşlarının (aviasiya personalının) və ya nümayəndələrinin (agentlərinin) diqqətsizliyi (səhlənkarlığı) və ya digər yanlış (hüquqazidd) hərəkəti, yaxud hərəkətsizliyi səbəbindən vurulmamışdır;

10.7.2. bu cür zərər yalnız digər (üçüncü) şəxsin diqqətsizliyi (səhlənkarlığı) və ya digər yanlış (hüquqazidd) hərəkəti, yaxud hərəkətsizliyi səbəbindən vurulmuşdur.

10.8. Ödəniləcək zərərin ümumi məbləği bu Qaydaların 10.5-ci bəndində göstərilən məbləğlərdən artıq olarsa, birinci növbədə həyat və sağlamlığa vurulan zərər ödənilir.

10.9. Bu Qaydaların şamil olunduğu zərəre səbəb olmuş hadisədə iki və ya daha artıq hava gəmisi iştirak etdikdə, həmin hava gəmilərinin hava gəmisinin istismarçıları üçüncü şəxslərə vurulmuş hər hansı zərəre görə birgə məsuliyyət daşıyırlar.

10.10. İki və ya daha artıq hava gəmisinin istismarçısı bu şəkildə məsuliyyət daşıyarsa, onların arasında zərərin kompensasiyası onların müvafiq məsuliyyət hədlərindən və zərərdə iştirak paylarından asılıdır.

10.11. Birgə məsuliyyət daşıyan hava gəmisinin istismarçılarının heç birinin məsuliyyət həddi bu Qaydaların 10.5-ci bəndində göstərilən hədləri aşmamalıdır.

10.12. Zərərin ödənilməsi təmin edilmədikdə zərərçəkən tərəfindən məhkəmə icraatı qaydasında ödəniləcək məbləğin normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq kompensasiya olunması barədə məhkəməyə müraciət edilə bilər.

10.13. Bu Qaydaların 10.5-ci bəndini nəzərə alaraq, hava gəmisinin istismarçıları onların bu Qaydalarla müəyyən edilmiş məsuliyyət həddini əhatə etmək üçün kifayət edəcək məbləğlərin sərəncamlarında olmasını təmin etmək üçün lazımi sığorta və ya təminat tədbirlərini həyata keçirməlidirlər.

10.14. İstismarçıdan lazımi sığorta və ya təminat tədbirlərini həyata keçirdiyini təsdiqləyən sübut təqdim etməsi tələb oluna bilər.

10.15. İstismarçı zərərin iddiaçının və ya hüquqlarının həyata keçirilməsini iddiaçıya həvalə etmiş şəxsin səhlənkarlığı və ya digər hüquqazidd hərəkəti, yaxud hərəkətsizliyi nəticəsində yetirildiyini sübut edərsə, bu cür səhlənkarlıq və ya hüquqazidd hərəkət, yaxud hərəkətsizliyin zərəre səbəb olduğu və ya şərait yaratdığı dərəcədə həmin iddiaçı qarşısında məsuliyyətdən tamamilə və ya qismən azad edilir.

10.16. Bu Qaydaların 10.18-ci bəndinin nəzərə alınması şərtilə bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş müddəalara uyğun olaraq zərəre görə məsuliyyət həmin məsuliyyəti daşıyan şəxsin (zərərverənin) hər hansı şəxsə qarşı subroqasiya hüququndan istifadə etməsinə xələl gətirmir.

10.17. Hava gəmisi tərəfindən uçuş vaxtı üçüncü şəxslərə vurulmuş zərərin ödənilməsi üçün hava gəmisinin istismarçısına və yaxud onun əməkdaşlarına və ya nümayəndələrinə qarşı istənilən iddia Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və bu Qaydalara əsasən həmin iddianı qaldırmaq hüququna malik şəxslər tərəfindən verilə bilər.

10.18. Hava gəmisinin sahibi və ya onu icarəyə verən, yaxud onun üzərində mülkiyyət və ya girov hüququna sahib olan subyekt hava gəmisinin istismarçısı deyildirsə, özü, əməkdaşları və ya nümayəndələri üçüncü şəxslərə vurulmuş zərəre görə bu Qaydalara və ya müvafiq normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

11. Yekun müddəalar

11.1. Gömrük nəzarəti altında olan yüklərin və baqajın saxlanması və ona sərəncam verilməsi Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsi və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 18 yanvar tarixli 7 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Gömrük nəzarətinin həyata keçirilməsi Qaydaları"na uyğun olaraq həyata keçirilir.

11.2. Poçt göndərişləri ilə bağlı bu Qaydalarla tənzimlənməyən məsələlər "Poçt haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq həyata keçirilir.

11.3. Hava daşımaları ilə əlaqədar sənişinlərə, baqaja və yükə vurulan zərərə görə kompensasiyanın hesablanması və ödənilməsi ilə əlaqədar yaranan mübahisələr Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə, Qanuna və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq həll edilir.
